

NA RAZPOTJU

Kako se mladi občani odločajo za poklice oziroma kakšne so namere letošnjih osmošolcev, pa še o tem in onem, smo se pogovarjali z vodjem poklicnega usmerjanja pri KZZ Ljubljana Janezom Zalaznikom, diplomiranim psihologom. Ker nas tokrat zanima predvsem, kam so se usmerili učenci osmih razredov iz osnovnih šol v Centru, smo nekatere podatke dobili po šolah.

V Ljubljani končuje letos osmi razred okoli 3000 učencev, od tega se jih bo poslovilo od osnovne šole v občini Center okoli 500.

Kam so se namenili? Prav za občino Center je zanimiva ugotovitev, da se jih je od skupnega števila 500 skoraj 400 (178 fantov in 207 deklet) odločilo za nadaljevanje šolanja na kateri izmed štiriletnih srednjih šol. Med srednjimi šolami je na prvem mestu gimnazija, saj se je zanjo odločilo 126 deklet in 103 fantje.

Potem si sledijo ekonomska srednja šola, pedagoška gimnazija, tehnična srednja šola itd. 28 fantov in 12 deklet bo šlo v poklicne šole (avtomehanike, prodajalci itd.), 15 fantov in 20 deklet pa se pred koncem šolskega leta še ni moglo odločiti za »svoj« poklic. Dva fanta sta zapisala, da se bosta takoj zaposlila, 32 pa jih bo po vsej verjetnosti še eno leto v osmem razredu drgnilo šolske klopi...

V Ljubljani se letos namerava vključiti v uk približno 700 učencev, v srednje šole pa nekaj manj kot 2000.

Potrebe po učencih v gospodarstvu in novih študentih so že znane in da bi zvedeli, v kolikšni meri so namere letošnje generacije usklajene z možnostjo vključevanja, je KZZ napravil dvojce primerjav: za učence, ki so se odločili za poklicne šole, so primerjali letošnje namere, lanske vključitve ter število prostih učnih mest po »letnih potrebah«, za učence, ki pa nameravajo nadaljevati študij na štiri ali petletnih srednjih šolah, pa so primerjali letošnje namere, lanske vključitve ter zmogljivosti posameznih srednjih šol.

Za osnovno usmeritev pri

obravnavi učenca služita anketa o izbiri poklica, ki jo na začetku vsakega šolskega leta izpolnjujejo učenci osmih razredov osnovnih šol, in kartoteka učencev, ki so končali obvezno šolanje. Analizo, iz katere črpamo nekatere podatke, je izdelal Janez Zalaznik.

Primerjave poklicnih namer učencev z vsakoletnimi potrebami po učencih v gospodarstvu in zmogljivostmi tehniških srednjih šol in gimnazij kažejo suficitarnost oziroma deficitarnost namer. Da bi vedeli, s kakšno zanesljivostjo je mogoče uporabljati podatke pri poklicno informativnem in svetovalnem delu, je treba poznati stalnost namer, ki jih napišejo učenci osmega razreda.

Pred leti so učenci osmih razredov izpolnili zato dvojce anket. V začetku in ob koncu šolskega leta, njuna primerjava pa je pokazala, da je taka odločitev v obeh primerih skoraj ista in je torej mogoče računati na stalnost. Podobno primerjavo omogočajo predhodni vpisi na srednje šole. Ugotovljeno je bilo, da so rezultati te primerjave celo zanesljivejši, saj se učenci pri predhodnih vpisih že dejansko odločajo za »svoj« poklic.

Pri premikih znotraj posameznih profilov so pozitivno ocenjeni tisti, ki se skladajo s suficitarnostjo ali deficitarnostjo poklica. Podatki govorijo, da se je v zadnjem času precej povečalo zanimanje za nekatere deficitarne poklicne skupine, kot so: monterji ogrevalnih naprav, mizarji-lesarji, prodajalci, električarji, ekonomski tehniki, milničniki kadeti; upadlo pa je zanimanje za nekatere suficitarne poklice, kot so avtomehanika, frizerji in kozmetiki, farmacevtski tehniki, medicinske sestre, laboratorijski tehniki, zobotehniki in tehniki oblikovalci. Ob tem velja opozoriti, da so denimo pri medicinskih sestrah »krive« premajhne zmogljivosti šole.

Za fante je prijavljenih 2258, za dekleta pa 519, skupaj torej 2777 učnih mest. V primerjavi z lanskim letom je to 218 učnih mest več. Kljub nekoliko povečanemu številu učnih mest za dekleta verjetno ne

bodo vsa prišla v poklicne šole. Se vedno namreč prevladuje stereotip o »moških« in »ženskih« poklicih, to pa je tudi vzrok za nižjo kvalifikacijsko strukturo žensk nasploh. Vsa dekleta, ki uspešno zaključijo osnovno šolo, ne morejo zaradi subjektivnih in včasih objektivnih vzrokov nadaljevati šolanja na štiri ali petletnih srednjih šolah in kasneje na višjih in visokih. Če ugotovljamo, da med sposobnostmi fantov in deklet ni posebno velikih razlik, potem bi bilo treba vsako leto približno istemu številu fantov in deklet zagotoviti možnost vključitve v poklicne šole. Tako pa se sedaj dogaja, da se dekleta zaposlujejo na nepriučena in priučena delovna mesta, čeprav so njihove sposobnosti višje — ali pa nadaljujejo šolanje na tistih šolah, ki so zanje prezahtevne.

Povsem drugačna je slika pri fantih. Razcep med namerami in številom učnih mest je velikanski, saj namerava letos v uk nekaj nad tisoč fantov, učnih mest zanje pa bo na voljo skoraj 3400. Ta podatek velja za Ljubljano in še 12 okoliških občin. Tako marsikatera delovna organizacija ne bo dobila dovolj učencev.

Ker so možnosti za vključevanje fantov v poklicne šole zelo velike, priporočajo svetovalci vsem tistim, ki nameravajo nadaljevati šolanje na štiri ali pet letnih srednjih šolah, vendar dvomijo v lastne sposobnosti, naj se odločijo za poklicno šolo, ki jo bodo verjetno uspešneje končali.

Letos bomo potrebovali okoli 350 ključavničarjev, 125 orodjarjev, 200 obdelovalcev kovin, 49 kleparjev, 108 monterjev ogrevalnih in plastičnih instalacij, 59 vodovodnih instalaterjev, 200 strojnih ključavničarjev, 273 zidarjev, 270 tesarjev, 41 slikopleskarjev, 135 mizarjev in lesarjev, 691 prodajalcev, 204 kuharje in 233 natakarjev. Potrebovali bi še nekaj nad 350 prodajalk in po sto kuharic in natakaric.

Pri poklicih: finomehanik, avtomehanik, krojač, šivilja, frizer in kozmetik namere že presegajo možnosti vključevanja, zato jih svetovalci učencem ne priporočajo preveč.

Med tehnikami primanjkuje: administrativnih tehnikov, medicinskih sester, ekonomskih, strojnih, gradbenih tehnikov

itd. Določeno stopnjo suficitarnosti pa je opaziti pri zobotehnikih, kozmetikih, tehnikih oblikovalcih in farmacevtskih tehnikih.

Sicer pa bo treba v prihodnje omejiti stihijo, ki vlada pri vključevanju v srednje šole, posebej v jesenskem roku, ko brezglavo iskanje šol nima več dosti zveze s svobodno izbiro poklica. Učinkovito načrtno izobraževanje bo možno le s predhodnim solidnim, vsaj srednjeročnim kadrovskim planiranjem.

RAJKA RAKAR

Poletne prireditve v Ljubljani

Letošnje poletje v Ljubljani ne bo dolgočasno. Od julija do septembra se bo vrstila vrsta kulturnih in turističnih prireditev. Naj naštejemo nekaj najpomembnejših.

Festival Ljubljana bo organiziral tradicionalne poletne prireditve. Že nekaj let prirejajo izmenično baletni in operni bienale. Letos je na vrsti operni bienale, zato bo med prireditvami največ opernih predstav. Ljubljanski festival skuša s svojimi prireditvami razbiti poletno kulturno mrtvilo v Ljubljani. Torej so te prireditve namenjene predvsem ljubljancem, čeprav se zanje zanimajo tudi gostje iz tujine. Precej jih v pismih prosi upravo Festivala za program prireditev, da pridejo na počitnice v Ljubljano takrat, ko si lahko ogledajo predstave, ki si jih doma ne morejo.

Med letošnjim opernim bienalom bomo lahko v poletnem gledališču Križanke videli najbolj uspele predstave jugoslovanskih opernih hiš v zadnjih dveh letih. Predstave se bodo začele 26. junija, ko bo ljubljanska opera uprizorila Verdijevo delo Dva Foscarija. To bo prva uprizoritev te Verdijeve opere v Ljubljani.

Beograščani bodo 1. julija predstavili Gershwinovo opero Porgy in Bess z Miroslavom

Cangalovićem v glavni vlogi. Sarajevčani bodo prišli z Mozartovo opero Don Juan, v kateri bo pela vloga done Ane Ljiljana Molnar, ki nastopa v Metropolitanu operi v New Yorku. Skopski operni ansambel pa bo gostoval s priljubljeno Bellinijevo Normo.

Iz tujine bo prišlo operno gledališče iz Lodza, ki ga imajo Poljaki trenutno za svoj najboljši operni ansambel. Gostje iz Lodza bodo predstavili Moniuszkovo Halko, najboljšo poljsko opero, ki je v Ljubljani nismo videli že petintrideset let. Uprizorili bodo tudi Gounodovega Fausta. Operno gledališče iz Lodza bo gostovalo v Ljubljani od 9. do 11. julija.

Letos poleti bo v Križankah samo en baletni večer — gostovanje newyorškega ansambla Harkness Ballet. Ljubljanski festival bo priredil poleti tudi več koncertov, od orgelskih v stolnici in križevniški cerkvi, do koncerta komornega zbora iz Kolorada v viteški dvorani. 22. avgusta bo v poletnem gledališču v Križankah pel Golden Gate Quartet.

Kulturne prireditve ljubljanskega festivala bosta zaključili dve gledališki predstavi. Slovensko ljudsko gledališče iz Celja bo 27. avgusta uprizoriziralo Sofoklesovo Antigono v novem prevodu Kajetana Gantarja, gledališče Komedija iz Zagreba pa bo 30. avgusta gostovalo z izredno uspešnim musicalom Jalta, Jalta.

Poleti bo v Ljubljani tudi nekaj zanimivih razstav. Najpomembnejša je gotovo X. grafični bienale, ki bo v Moderni galeriji do 31. avgusta.

V začetku julija bodo v galeriji Arkade razstavljeni vrhunski fotografski dosežki novinarjev fotoreporterjev. Za tem bo Mestni muzej pripravil v Arkadah razstavo Emonske freske, ki bo odprta predvidoma od 16. julija do 24. avgusta. V Slovenskem šolskem muzeju bo še naprej razstava »Pet let sto šol«.

Mestna galerija bo julija letos predstavila poljske umetnike, konec avgusta pa japonsko grafiko.

Zelo priljubljena prireditve je prav gotovo vinski sejem, ki bo letos od 24. avgusta do 2. septembra na Gospodarskem razstavišču. Konec septembra pa bo na Gospodarskem razstavišču razstava vrtnarstva in sadjarstva.

Raport preprostega občana

Pismo z vprašanjem

Dragi tovariši iz Dogovorov, piše vam preprost občan, ki ga ima občinska evidenca samo v volilnem seznamu in ki ga uradne osebe obiskujejo samo takrat, ko je splošen popis prebivalstva. Piše vam zato, ker vas želi vprašati: Kako ste kaj, tovariši iz Dogovorov, kako tečejo dogovori, dogovarjanje, ogovarjanje, izigravanje in še razna druga anja. Ali imate probleme s kurjavo, kadar vam je mrzlo, ali pa z ledom, kadar vam je vroče? Meni ni, kakor se ve, niti hladno niti vroče. Zdravje v meni kar kipi, tovariši Dogovori. Ne more me uničiti, verjemite mi, niti deset takih inflacij, kakor smo jih imeli in preživeli v zadnjih nekaj letih. Niti trikrat toliko zamrzitev osebnih dohodkov in — če se pohvalim — še hujska vročina na področju cen. Sem kakor dren: kolikor močnejši je veter, toliko trdnjši je. Res je, da le redkokdaj zacveti, toda ozeleni pa le.

Toda, malce sem se oddaljil od tistega, kar sem hotel povedati. Ta naš časnik se namreč imenuje Dogovori. Lepo ime, ni kaj reči. Pa sem si dejal: daj, občan, tudi ti žrtvuj nekaj za dogovarjanje. Z dogovorom zgradiš hišo. Izigravanje pa jo podira. Teh, ki izigravajo, pa

je, častna beseda, veliko. Delajo se Francoze, kadar je kaj resnega. Naj vam povem na uho nekaj takih primerov: Ni dolgo tega, ko sem šel po cesti. Hodil sem kulturno. Glave ne obračam niti na levo niti na desno. Gledam naravnost. Toda neki vrag me stalno obrača zdaj desno zdaj levo. Ko nena doma vidim, zakaj mi glava stalno potuje okoli vrata. Pred mene se je postavil neki človek in brez ovinkarjenja vprašal: »Koliko dobivaš prvega?« Gledal sem ga ves iz sebe, zakaj vprašuje prav mene, zakaj za vraga se ne obrne na one v petem nadstropju naše stolpnice, ki dobijo vsak mesec po dva stara milijona, ali pa na one dve nadstropji višje, ki skrivajo denar v blazino. »Pa, človek, koliko dobiva navaden hišnik?« Moj nenadni sogovornik me je ošinil z očmi in dejal: »Dobivaš jurja?« — »Kakor se vzame«, porečem. »Če misliš starega, potem dobivam veliko več, če pa računaš v novih dinarjih, potem nekaj več kakor enega.« Človeček zamahne z roko in vnovič reče: »Nimaš denarja niti za dobro zeleno solato z mladim krompirčkom. Uf.« Pa gre. Boga mu njegovega, rečem pri sebi, zakaj me tako žali. ko pa je resnica čisto drugačna.

Na mizi imam vsak dan meso, tovariši iz Dogovorov. Res, teletine nisem videl od lani, vendar me to posebej ne skrbi, kajti ne jedo je niti oni v petem nadstropju in tudi ne oni dve nadstropji višje v naši stolpnici. Zelene solate ne jem že dolgo, od mladega krompirja pa me boli želodec. V kleti imam starega.

Torej, dragi moji Dogovori, težko se je dogovarjati. Tisti tip je odšel brez besed, jaz pa za njim in naravnost v — gostilno. Ku-ku, kako je tam zadimljeno. Prsta ne vidiš pred nosom. Oči potemnjajo. Toda ušesa slišijo. Marsikaj. Tako pozorno prisluhnem in ušesa kot kak aparat, ki registrira besedo in pesem, pa beležim: »Češnje so bile letos za sto odstotkov dražje kakor lani«, slišim, kako klepetata dva gospoda. »Pridelovalci jih niso prodajali dražje. Bencin se je sicer podražil, toda šele od polovice junija. Zaslužek je bil za sto odstotkov večji. Zamisli, reče eden izmed njiju drugemu, za kilogram češenj bi lahko kupili pet do osem kilogramov kruha. Zares neverjetno.« Podrgnem si ušesa, da ni morda vanje zašlo nekaj takega, kar stvari pretirava. Drgnem in drgnem, pa spet slišim: »Zdaj

bodo na vrsti breskve. Tudi te so drage kot zlato. Za kilogram breskev bomo dobili kilogram kureline.« Spet drgnem ušesa, toda onadva sta se premislila in odšla. Naročil sem dalmatinski brizganec in med uživanjem začel računati: Dobro je, pravim sam pri sebi, da ne ješ češenj, ker bi bil sicer teden dni brez kruha, še bolj pa je, da te breskve žgačkajo po grlu, sicer bi meso izginilo z mize. Toda, bogami, začnem kričati sam nase, zakaj se češnje na poti od pridelovalca do potrošnika za tolikokrat podražijo. Tudi jaz imam dovolj časa, da grem za teden dni udarniško obirat te češnje. Breskve prav tako. Takole razmišljam o vsem tem, natakara pa reče: »Prosim, tristo starih dinarjev!« Kaj, se uprem, ta voda z malo dalmatinca, pa tristo dinarjev? Po koliko pa je potem čisti liter vina?

Tako, dragi Dogovori, tečejo stvari. In prav nam je, ko pa smo stalno kritizirali naše kmetijstvo. Stalno smo pisali in govorili, da je pri nas preveč kmetov. Na tri pride po en dega kmeta po trije prekupčevalci. Prekupčevalci pa je hujski od kmeta, ker nima delavske duše. Oh, bogami, kje smo mi, delavci, da napravimo red. Ni nas tam, kjer bi morali biti. Pravijo pa, mar ne, da imamo delavsko oblast, da vlada pri nas dejavski razred? Pomeni, mar ne, Dogovori, da je tudi naš župan

delavec?! Če je tako, potem mi je milo. Lahko mu bom zastavil nekaj vprašanj, na primer: Tovariši predsednik, kako je mogoče, da so češnje pet do osemkrat dražje kakor kruh, ko pa vemo, da je tudi kruh drag? Koliko češenj ste pojedli to pomlad? Odgovorite v kilogramih, kajti v kvintalih ne moremo govoriti. Ali vaši otroci jedo breskve? Odgovorite z da ali ne. Če odgovorite z da, potem navedite, koliko kilogramov ste načrtovali, da jih boste pojedli, če boste odgovorili z ne, pa povejte, zakaj. O zeleni solati vas ne bom spraševal, ker sem slišal, da jo uvažate iz rojstnega kraja. Zlobni jeziki so mi rekli, da je tam zrasla tako rekoč zastoj. Zato pa nekaj vprašanj v zvezi z lubenicami. Namreč: če so se češnje na poti iz Goriških Brd do Ljubljane podražile za pet do osemkrat, koliko se bodo potem podražile lubenice na poti od Štipa do Ljubljane? O paprikah in paradižniku vas ne bom niti vprašal. Preveč problemov imate. Pazite na zdravje. Ne vznemirjajte se preveč. Redno hodite na zdravniške preglede. Ne daj bog, marsikaj se lahko zgodi.

To sem vas torej hotel vprašati, dragi moji Dogovori. Daj bog, da bi se dogovorili. Dotle pa prejmite veliko pozdravov od

hišnika
VENETA HORVATA